PÅ TRAVETUR I LODSENS FODSPOR

Udenfor. En travetur på 30 kilometer mellem Udbyhøj S. og Randers.

Af Kim Brandt Thomsen
Randers Kommune
Fotos: Randers Kommune

Mens den vandkolde tåge pakker sig tættere, går tankerne til de stakkels lodser, som efter at have hjulpet skibe sikkert ind til Randers måtte trave de 30 kilometer hjem til Udbyhøj Syd, uanset årstid, vind og vejr.

RANDERS: Når lodserne i gamle dage skulle tilbage til lodsstationen efter at have guidet et skib gennem fjorden, var de nødt til at gå, for det var før, der var noget, der hed tog, cykel og bil. Du kan vandre i lodsernes fodspor på Lodsstien - et stiforløb, der strækker sig fra indsejlingen til Randers Fjord ved Udbyhøj Syd og ind til Randers Havn.

Lodsstien er godt 30 kilometer lang. Først går den langs den østlige side af fjorden fra Udbyhøj til Mellerup. Og ved Mellerup krydses fjorden så ved færgestedet, hvorfra Lodsstien følger den vestlige og nordlige side af fjorden de sidste 18 kilometer ind til Randers Havn.

Nu da Mellerup-Voerfærgen ikke har skruen i vandet før 1. marts, er her sat fokus på nogle af oplevelser, du kan møde ind i på din vej, hvis du følger lodsens spor i Randers Kommune - fra færgelejet i Mellerup til Randers.

Alt efter årstid og vejr byder turen ad Lodsstien på mange muligheder for smukke naturoplevelser. På en dag med kun tre graders varme, sne på markerne og en sigtbarhed på 50 meter er det ikke udsigten over fjorden, rørsumpene og Mellerup by, der fylder mest, når man fra færgelejet i Mellerup følger fjorden indad.

Mens den vandkolde tåge pakker sig tættere, går tankerne til de stakkels lodser, som efter at have hjulpet skibe sikkert ind til Randers har måttet vandre de 30 kilometer retur til Udbyhøj uanset årstid, vejr og vind.

Støvringgård Kloster

Efter et par små kilometer langs fjorden slår Lodsstien ind i landet mod "Stifterindens Allé" og Støvringgårdvej. Her mellem fjorden og skoven går det gennem resterne af en allé med navn efter stifterinden af det adelige jomfrukloster Støvringgård. Engang stolte bøge- og egetræskæmper, der nu efter 300 år synger på sidste vers.

Til venstre mod Randers dukker det gamle kloster frem af tågen. Stedet historie går tilbage til 1319, da det var ejet af ridder Palne Jonsen af Stifring. Den nuværende hovedbygning er fra i 1622, mens sydfløjen er opført i 1630. I 1735 testamenterede den daværende ejer af Støvringgård, baronesse Christine Furien, Støvringgård til at være kloster for en priorinde og 12 jomfruer - unge piger tilhørende de fem øverste klasser af den kongelige rangfordeling.

Støvringgård fungerede som kloster langt op i tiden, men som afkastet fra de omkringliggende jorder faldt, svandt også klostrets formue. I 1970'erne opstod derfor den idé at omdanne klostret, så man også kunne tilbyde boliger til mænd og ægtepar. Den sidste konventualinde flyttede i 1981 fra klosteret, der i dag er indrettet med lejligheder.

Østrup Skov

På den videre færd dukker den gamle skovkirkegård fra 1806 frem på højre hånd. Her har høj som lav fra klostret fundet den sidste hvile i skovens dybe, stille ro.

Også skoven længere fremme på ruten har særlige ting at byde på. Blandt andet »Urskoven«, der er et 4000 kvadratmeter stort område i skoven Hvedeland. Her vokser store ege og bøge i en skov, som har været urørt i de sidste 50-100 år. Denne del af skoven henligger som naturskov med væltede træer, grene og kvas, som giver gode muligheder for et rigt dyre- og planteliv.

Der ligger stadig lidt sne på de små skovveje, og flere dyr har krydset spor i dagens eller nattens løb. En ræv og et dådyr, og friske fuglespor er der også. Jeg når kun at følge sporene et par meter, før en fasanhøne larmende letter fra skovbunden.

Næsten ude af skoven forlades Lodsstien, og turen går op gennem skoven igen mod nordvest og vest. Målet er at ramme Østrupvej lige under toppen af bakken, så den fantastiske udsigt over fjorden og engene kan nydes i fulde drag hele vejen ned mod Albæk.

Albæk - Venezuela

Neden for Albæk Kirke, en af de ældste kirker i Kronjylland, følges Nedre Vej gennem Albæk mod Vestrup og Tjærby. De nedre byer er små hyggelige byer under de gamle kystskrænter, hvor de store, firelængede gårde ligger som perler på snor ovenfor de nu indvundne jorder - som et vidnesbyrd om, hvordan engene langs Randers Fjord engang gav grobund for ufattelig rigdom.

I udkanten af Randers slår lodsstien og vandvejen atter følge efter Klosterenge i Dronningborg. Her ligger lodsstien på diget inden for de store rørsumpe. Forår og efterår er det stedet, hvor man kan opleve »sort sol« i mindre målestok, når stære i hundredvis bevæger sig i store sværme over fjorden, inden de går til ro i tagrørene.

Støvringgårds historie går tilbage til 1319. den nuværende hovedbygning er fra 1622. I mere end 200 år fungerede Støvringgård som kloster. Den sidste konventualinde flyttede så sent som i 1981. I dag er det tidligere kloster indrettet med lejligheder.

Lodsstien løber langs Randers Fjord, langs fjordens inderste løb på den nordvestlige side og fra Voer og udefter på Rougsø-siden. Kort: Randers Kommune

LÆS MERE

Mere om lodsstien og andre vandrestier i Randers Kommune

http://natur.randers.dk/FrontEnd.aspx?id=4145

På vejen gennem kolonihaveforeningen »Venezuela« og forbi lystbådehavnen i Randers kan være heldig at få sig lidt af en oplevelse, når et stort skib sejler tæt forbi i den syv meter dybe sejlrende.

Bynær naturoplevelse

Stykket fra bådehavnen til havekolonien Venezuela er et af de smukkeste på ruten. Fra den smalle sti mellem de krogede hyldetræer kan man ofte se fiskehejren fiske mellem sivene, og der er flot udsigt til Romalt og Assentoft på den anden side.

I det kolde, tågede vintervejr må jeg stille mig tilfreds med at forskrække en håndfuld skræppende fasaner, se et par skarver flyve forbi og en måge lette fra en pæl.

På turen gennem kolonihaveforeningen "Venezuela" og forbi lystbådehavnen kan man være heldig at få sig lidt af en oplevelse, når et stort skib sejler tæt forbi i den syv meter dybe sejlrende. Måske med lods ombord? Sporet efter ham blev i hvert fald koldt på Randers Havn.

Lodseriets historie

Der har i flere hundrede år været travl trafik på Randers Fjord. Sejladsen var tidligere meget vanskelig, da fjorden ikke var særlig dyb, og der flere steder lå store sten på bunden. Det var derfor nødvendigt at have en mand ombord, der kendte fjorden fra Udbyhøj til Randers.

Disse "lodser" var i starten lokalkendte fiskere, men i år 1800 blev ved kongelig resolution bestemt, at der fremover skulle være rigtige lodser. Blandt andet i Mellerup en fast lods, der desuden skulle virke som færgemand. Få år senere blev der oprettet et lodsselskab med fire stationer. Hovedstationen i Udbyhøj og en i Mellerup, Uggelhuse og Randers.

Lodseriets fornemste opgave var, at ingen skibe kom til at ligge og vente på lods ved Udbyhøj. Det kunne imidlertid ikke altid undgås, da lodserne som nævnt skulle tilbagelægge turen tilbage til stationen til fods.

I 1892 blev de to lodsstationer ved Mellerup og Uggelhuse nedlagt. Der var kommet dampskibe, og så tog lodsningen ikke længere så lang tid. Med den nye banestrækning mellem Randers og Hadsund over Havndal kunne lodsernes rejsetid fra Randers desuden afkortes betragteligt, så de kom hurtigt tilbage til Udbyhøj.